श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः परधर्मात् स्वनुष्ठितात्। स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मो भयावहः। ९८५
॥ अर्ज्जुन उवाच ॥ अथ केन प्रयुक्तोऽयं पापञ्चरति पूरुषः। अनिच्छन्नपि वार्ष्णेय बलादिव नियोजितः।
॥ भगवानुवाच ॥ काम एष क्रोध एष रजोगुणसमुद्भवः। महाशनो महापाप्मा विद्ध्येनमिह वैरिणं।
धूमेणाव्रियते वह्निर्यथादर्शो मलेन च। यथोल्बेनावृतो गर्भस्तथा तेनेदमावृतं।
आवृतं ज्ञानमेतेन ज्ञानिनो नित्यवैरिणा। कामरूपेण कौन्तेय दुष्पूरेणानलेन च।
इन्द्रियाणि मनो बुद्धिरस्याधिष्ठानमुच्यते। एतैर्व्विमोहयत्येष ज्ञानमावृत्य देहिनं। ९९०
तस्मात्त्वमिन्द्रियाण्यादौ नियम्य भरतर्षभ। पाप्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनं।
इन्द्रियाणि पराण्याहुरिन्द्रियेभ्यः परं मनः। मनसस्तु परा बुद्धिर्यो बुद्धेः परतस्तु सः।
एवं बुद्धेः परं बुद्ध्वा संस्तभ्यात्मानमात्मना। जहि शत्रुं महाबाहो कामरूपं दुरासदं।
इति श्रीमहाभारते भीष्मपर्व्वणि श्रीभगवद्गीतापर्व्वणि श्रीमगवद्गीतासूपनिषत्सु श्रीकृष्णार्ज्जुनसंवादे कर्म्मयोगोनाम तृतीयोऽध्यायः भीष्मपर्व्वणि तु सप्तविंशोध्यायः ॥ २७ ॥
॥ भगवानुवाच ॥ इमं विवस्वते योगं प्रोक्तवानहमव्ययं। विवस्वान् मनवे प्राह मनुरिक्ष्वाकवेऽब्रवीत्।
एवं परम्पराप्राप्तमिमं राजर्षयो विदुः। स कालेनेह महता योगो नष्टः परन्तप। ९९५
स एवायं मया तेऽद्य योगः प्रोक्तः पुरातनः। भक्तोऽसि मे सखा चेति रहस्यं ह्येतदुत्तमं।
॥ अर्ज्जुन उवाच ॥ अपरं भवतो जन्म परं जन्म विवस्वतः। कथमेतद्विजानीयां त्वमादौ प्रोक्तवानिति।
॥ भगवानुवाच ॥ बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव चार्ज्जुन। तान्यहं वेद सर्व्वाणि न त्वं वेत्थ परन्तप।
अजोऽपि सन्नव्ययात्मा भूतानामीश्वरोऽपि सन्। प्रकृतिं स्वामधिष्ठाय सम्भवाम्यात्ममायया।
यदा यदा हि धर्म्मस्य ग्लानिर्भवति भारत। अभ्युत्थानमधर्म्मस्य तदात्मानं सृजाम्यहं। १०००
परित्राणाय साधूनां विनाशाय च दुष्कृतां। धर्म्मसंस्थापनार्थाय सम्भवामि युगे युगे।
जन्म कर्म्म च मे दिव्यमेवं यो वेत्ति तत्त्वतः। त्यक्त्वा देहं पुनर्ज्जन्म नैति मामेति सोऽर्ज्जुन।
वीतरागभयक्रोधा मन्मया मामुपाश्रिताः। बहवो ज्ञानतपसा पूता मद्भावमागताः।
ये यथा मां प्रपद्यन्ते तांस्तथैव भजाम्यहं। मम वर्त्मानुवर्त्तन्ते मनुष्याः पार्थ सर्व्वशः।
काङ्क्षन्तः कर्म्मणां सिद्धिं यजन्त इह देवताः। क्षिप्रं हि मानुषे लोके सिद्धिर्भवति कर्म्मजा। १००५
चातुर्व्वर्ण्यं मया सृष्टं गुणकर्म्मविभागशः। तस्य कर्त्तारमपि मां विद्ध्यकर्त्तारमव्ययं।
न मां लिम्पन्ति कर्म्माणि न मे कर्म्मफले स्पृहा। इति मां योऽभिजानाति कर्म्मभिर्न स बध्यते।
एवं ज्ञात्वा कृतं कर्म्म पूर्व्वैरपि मुमुक्षुभिः। कुरु कर्म्मैव तस्मात्त्वं पूर्व्वैः पूर्व्वतरं कृतं।
किं कर्म्म किमकर्म्मेति कवयोऽप्यत्र मोहिताः। तत्ते कर्म्म प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वा मोक्ष्यसेऽशुभात्।
कर्म्मणो ह्यपि बोद्धव्यं बोद्धव्यञ्च विकर्म्मणः। अकर्म्मणश्च बोद्धव्यं गहना कर्म्मणो गतिः। १०१०
कर्म्मण्यकर्म्म यः पश्येदकर्म्मणि च कर्म्म यः। स बुद्धिमान् मनुष्येषु स युक्तः कृत्स्नकर्म्मकृत्।
यस्य सर्व्वे समारम्भाः कामसङ्कल्पवर्ज्जिताः। ज्ञानाग्निदग्धकर्म्माणं तमाहुः पण्डितं बुधाः।